

Man kunde saaledes tænke sig den Mulighed, at *Suderøerne vare blevene befolkede fra disse brachycephale norske Distrikter*, da man fra den moderne norske Kolonisation i Amerika stadig ser, at Bygdefolk gjerne holde sig sammen — Norderøerne og Thorshavns Distrikter derimod fra andre Kanter med mere dolichocephal Befolkning (indre Hardanger f. Ex.). Begge Steder ere nemlig disse Brachycephaler overvejende blonde og blaaøjede, men jeg maa dog tilstaa, at jeg selv ingen Tro har paa denne sidst fremsatte Kolonisations-theori, og den i „*Danmark i Skildringer og Billeder*“ anførte *aandelige Karakteristik modsiger den ogsaa temmelig bestemt.*

De brachycephale norske Distrikters Befolkninger, hvorfra man da altsaa skulde forudsætte, at Suderøerne vare koloniserede, *have nemlig en ganske anden Karakter*; de ere hverken livlige og raske eller lidenskabelige, men heller det Modsatte og end mindre fyrige og opfarende, tværtimod betragtes der en hidsig,

opfarende Personlighed som „daarlig“ (Daare lig, ikke ganske normal). Derimod synes Karakteristiken vistnok at passe ganske godt *paa den keltisk-gaeliske Folkestammes*¹⁾, og jeg troer derfor, man med temmelig Sikkerhed kan antage, at Sudringerne i aldeles overvejende Grad ere af gaelisk Extraction eller i alt Fald have bevaret, som det synes, gaeliske Racepræg temmelig uforandrede paa Sproget nær; men Sproget sidder ikke fast; det er, som vi véd, en forholdsvis let bevægelig Faktor, og Historien leverer jo en Række Exempler paa, at endog hele Folkeslag have forandret sit Modersmaal, og at netop de keltiske just ikke have været af dem, der med særdeles Styrke have holdt paa sit. At Sudringerne derfor nu tale et norrønt Tungemaal, er altsaa ikke noget Bevis for, at vor Antagelse om deres gaeliske Herkomst skulde være fejlagtig.

Nogle Bemærkninger om den etnologiske Nomenklatur.

Af Søren Hansen.

Skjønt det i og for sig kan betragtes som en ganske naturlig Ting, at den Usikkerhed, der raader i Retskrivningen — her som i alle andre Lande —, ogsaa gjør sig gjældende med Hensyn til Folkeslagenes Navne; saa er der dog al mulig Anledning til at undersøge, om ikke netop den etnologiske Nomenklatur burde behandles med Varsomhed og skaanes for mindre velovervejede Reforme. Enhver, der har haft Lejlighed til at beskæftige sig med etnologiske Spørgsmaal, vil sikkert have Følelsen af, at den babyloniske Forvirring, der hersker paa dette Omraade, er godt paa Veje til at blive ubodelig, og desuagtet forøges den med hver ny Bog, der udkommer, med hver Rejsende, der vender hjem fra fjærne Lande.

Det ligger nær at spørge, om det ikke var muligt at komme overens om et almindeligt Princip for Benævnelsen af Folkeslagene, og naturligt vilde det da være at kalde dem, som de selv kalde sig. En Bestræbelse i denne Retning kan ogsaa spores i mange nye Haandbøger, men om det end kunde lykkes at gennemføre dette Princip for de fjærne Folkeslags Vedkommende, saa vil Videnskaben aldrig kunne beherske Sprogbrugen, naar der er Tale om de europæiske Nationer. Man tænke saaledes blot paa et Ord

som *Tysker*; paa Fransk hedder det *allemand*, paa italiensk *tedesco*, paa Engelsk *german*, paa Russisk *ни́мiec*, og det vilde sikkert være ganske haabløst at søge Ordet *Deutscher* indført i alle disse Sprog. Hertil kan man indvende, at den internationale Videnskab har Ordet *Germaner* til sin Raadighed som Nationalitetsbetegnelse, men det er ikke tysk, det er laant fra Romerne, og det har først i den nyeste Tid vundet Hævd i Tyskland, længe efter at den tyske Enhedstanke slog Rod. Paa ganske lignende Maade forholder det sig med alle andre europæiske Nationers Navne, skjønt det her nævnte Eksempel er det mærkeligste.

Hvad de fjærne Folkeslag angaaer, er der ganske vist meget, der taler for en Reform i den ovenfor antydede Retning, men ogsaa her vil man støde paa praktiske Vanskeligheder, navnlig fordi Nationalitetsbegrebets Omfang i Almindelighed ikke kan bestemmes efter sproglige Forhold. Hertil skulle vi senere komme tilbage, og her skal det blot eksempelvis anføres, at Navnet *Inuit*, hvormed man i de senere Aar ret jævnlig har betegnet *Eskimoerne*, ikke kan betragtes som absolut ensbetydende med det gamle Navn.

¹⁾ *Hector Maclean*, „*Anthropological Review*“, Vol. IV, p. 129.

Inuit betyder vistnok Mennesker, navnlig Indfødte i Modsætning til Udlændinge (*kavdlunat*)¹⁾, men det ligger i Sagens Natur, at det kun anvendes af og om de Stammer, i hvis Sprog det findes, medens *Eskimoer* har en mere almindelig Betydning. Der er saa meget mindre Grund til at afløse dette sidste Ord med et nyt, som det forlængst har vundet Hævd i alle europæiske Sprog. Det er af indiansk Oprindelse, men efterhaanden er det trængt ind i Rækken af internationale Nationalitetsbetegnelser og har nu saa sikkert Fodfæste, at man ubetinget bør bibeholde det. Paa samme Maade forholder det sig med Navne som *Hottentotter* og *Botokuder* og mange andre. Derimod bør man beholde et Navn som *Kanaker*, der er Sandwichsinsulanernes egen Nationalitetsbetegnelse og ligeledes betyder Mennesker. Da dets Rækkevidde har en bestemt Begrænsning, tilfredsstiller det alle berettigede Fordringer, medens f. Eks. Navnet *Tschuckscher* lider af den samme Fejl som *Inuit* og kun bør bibeholdes, fordi man ikke har noget bedre. Til denne Gruppe hører ogsaa Navnet *Bantu*, der maa foretrakkes for *Kaffere*, et semitisk Ord, der betyder *Vantro*, og oprindeligt anvendtes af Araberne som Fællesbetegnelse for alle sydøstafrikanske Folkeslag, men nu er indskrænket til at omfatte nogle enkelte Bantustammer i den østlige Del af Kapkolonien. Ligesom Bantufolkene danne en lingvistisk Enhed i Modsætning til de egentlige Negere mod Nord, Hottentotter og Buskmænd mod Syd, saaledes udgjøre de ogsaa i fysisk Henseende en vel afgrænset Enhed, idet de navnlig udmærke sig ved en højere og slankere Vækst, mindre fremstaaende Kjæber og smallere Næser end Negerne, paa samme Tid som deres sorte Hud skiller dem fra de gule Buskmænd og Hottentotter.

En stor Mængde Navne kunne afledes af rent geografiske Betegnelser, der have faaet en europæisk Endelse, og det er da ganske naturligt, at der kan være nogen Dissens om deres rigtige Skrivemaade. I Almindelighed er der derfor heller ingen Anledning til at forbedre de Former, som allerede have vundet Hævd i Sproget. Skjønt det saaledes ikke kan betragtes som en Fejl at sige *Japanere* i Stedet for *Japanesere*, saa er det dog en ganske unødvendig Forandring, og det saa meget mere som den ældre Form er analog med mange andre, (*Sudanesere*, *Siamesere*, *Albanesere* o. s. v.) og desuden benyttes baade paa Fransk og Engelsk, medens det kun er Tyskerne, der sige

Japanere. Selvfølgelig bør man vel vogte sig for at hænge en saadan Endelse til Landsnavne, der allerede ere dannede af Indbyggernes Navn. *Hindostanere* vilde saaledes være ligesaa urigtigt som *Jyllendere*, og det er i saa Henseende uden Betydning, at man er nødsaget til fremdeles at skrive *Englændere*, hvis man da ikke foretrækker det tunge *Engelskmænd*. Paa samme Maade bør man udgaa at benytte disse Endelser ved de talrige Folkenavne, der allerede have en lignende i det vedkommende Folks eget Sprog. Paa Dansk har man en Endelse af denne Art i *-bo* (*Fyngo*, *Læssøbo* o. lign.), der svarer til det eskimoiske *-mio*. (Plur. *-miut*) i *Mulemiut*, *Kaviagmiut*, *Aglemiut* o. fl., og til de araukanske Stammers *-tche* i *Puelliche*, *Huillitche*, *Tehuelliche* o. fl. I de brasilianske Stammenavne *Pacaguara*, *Petiguara*, *Nambiguara* o. fl. svarer Endelsen derimod nærmest til det danske *-mand*, og det er muligvis ogsaa den samme Rod, der findes i Navne som *Guarani*, *Guaribas*, *Guarayos*, *Guarauocas*, *Guaribocas*, *Guarayocas*. Sammenhængen er imidlertid mindre klar, og man kan i ethvert Tilfælde ikke uden videre oversætte *Guara-* ved Nation, Stamme, og betragte den øvrige Del af Ordet som en adjektivisk Endelse, som *d'Orbigny* vilde.¹⁾ I de tre sidstnævnte Ord betyder *-oca*: „det, der hidrører fra“, „nedstammer fra“; det er et i Tupisproget almindeligt Suffix, der bl. a. findes i et Par velbekjendte Ord, *Manioca* og *Tapioca*, samt i Ordet *Cariouca*, der betyder Mestiz, Blanding, en der nedstammer fra Europæere²⁾. Forøvrigt er det ret ejendommeligt, at alle disse Stammenavne efterhaanden forsvinde af Systemerne, fordi de ikke længere omtales af de Rejsende, og der er meget, der tyder paa, at det aldrig har været virkelige Stammenavne. Det mest bekjendte af dem — *Guarani* — anvendtes allerede for henvend 300 Aar siden som Betegnelse for Tupisproget, og *d'Orbigny* benyttede det for et halvt Aarhundrede siden som Fællesbetegnelse for den store Gruppe af Folkeslag, der levede i den østlige Del af Sydamerika, fra Andes til la Plata og fra 23° N. Br. til 34° S. Br., specielt dog for en Stamme, der var udbredt i Paraguay, Uruguay og den sydligste Del af Brasilien. Ordet oversatte man i Almindelighed ved Krigere, men det findes ikke i noget sydamerikansk Sprog og synes at være opstaaet ved en Fordrejelse af „guarinyhara“, der betyder „dem, der føre Krig“. Den vistnok rent tilfældige Lighed mellem Navnet *Guarani* og *Karaibernes* meget

¹⁾ *Sam. Kleinschmidt*: Den grønlandske Ordbog. Kjøbenhavn 1871.

¹⁾ *L'homme américain (de l'Amérique de Sud)*. Paris 1839. II p. 322.

²⁾ *de Magalhaes*: O Selvagem. Rio de Janeiro. 1876. p. 87.

foranderlige Navn, kan der ikke tillægges nogen Betydning, og de vidtgaende Slutninger, man har uddraget af denne — forøvrigt alt andet end slaaende — Lighed, have ingen Interesse. I det moderne Tupi-sprog kaldes Europæerne *Carai*, *Cariua* og *Carai*, men dette Ord havde oprindeligt samme Betydning som det bekjendte „Medicinmand“¹⁾; allerede tidlig overførtes det dog paa Europæerne, der her som saa mange andre Steder, i de Indfødtes Øjne vare omgivne af et ejendommeligt mystisk Skjær, og det er ikke usandsynligt, at det som Betegnelse for visse Indianerstammer har en tilsvarende Oprindelse. Forøvrigt hører Navnet *Karaiber* til de Nationalitetsbetegnelser, der forsvinde af Systemerne, og det har i Tidens Løb været anvendt om saa mange forskellige Folkeslag, at man vistnok ogsaa gjør bedst i at lade det falde. Med størst Ret kan det anvendes som Synonym for de saakaldte *Galibis* i Venezuela og Guyana.

Den Vrimmel af Stammenavne, man møder overalt i Amerika og ikke mindst i det østlige Sydamerika, er saa overvældende, at man ikke kan forbaves over den Mangel paa Overensstemmelse i Nomenklaturen, der findes i de etnologiske Haandbøger, for ikke at tale om Rejsebeskrivelserne, og ligesaa naturligt er det, at der forekommer saa mange øjensynlige Misforstaaelser og inkonsekvente Skrivemaader. Det maa anses for et haabløst Arbejde at forsøge en udtømmende Redegjørelse for Sammenhængen, og selv de nyeste og bedste Forsøg i denne Retning gjør man bedst i kun at betragte som Forsøg. En væsentlig Grund til, at dette Arbejde er haabløst, maa man søge i den Omstændighed, at mange af de Stammer, der her er Tale om, ere smaa og omflakkende, uden den Stabilitet, man i Almindelighed anser for en nødvendig Betingelse for, at et Folk skal kunne betragtes som saadant. At de desuagtet have fundet Plads i det etnologiske System, hidrører for en Del fra den Tilbøjelighed, de første kristne Missionærer havde til at fremstille Forholdene i disse Egne paa den Maade, der gav de fordelagtigste Forestillinger om Udbyttet af deres Virksomhed. Selv ganske smaa Stammer betegnede de uden Forbehold som Nationer, og hvor man paa et enkelt mere begrænset Omraade endnu er i Stand til at udrede Sammenhængen, kommer man ofte til ganske mærkelige Resultater. Blandt Stammerne ved Øvre Orinoko er, eller var der saaledes, en enkelt, som egner

sig godt til nærmere Prøvelse. Det er de saakaldte *Aturer*, der have faaet en ejendommelig Berømmelse ved *Humboldts* klassiske Skildringer¹⁾ af Hulen ved *Atarupe*, hvor han fandt en mægtig Gravplads med talrige Skeletter, der formentlig hidrøre fra denne Stamme. Hvad der vides om *Aturerne*, er snart fortalt. Sir *Walter Raleigh*, som i Aaret 1595 for første Gang sejlede op ad Orinokofloden indtil omtrent 63° V. L., meddeler os i sin Rejseberetning²⁾, at der længere oppe i Floden ligger en Ø, „der kaldes *Athule*, forbi hvilken svære Skibe ikke kunde komme paa Grund af et meget stort Vandfald o. s. v.“, men om de Folk, der bo paa dette Sted, har han intet at fortælle, og *Pedro Simon*, som blot nogle faa Aar senere nævner „*los Acules*“ mellem en Række andre Indianerstammer i denne Egn, har ikke andet end Navnet.³⁾ Over Hundrede Aar senere omtaler Pater *Gumilla* ganske kort „*Aturi*“ som en fredelig Nation, der gjerne modtog den kristne Tro, ligesom Nabostammerne *Quirrubas*, *Mappures* og *Albanes*,⁴⁾ og paa ganske lignende Maade omtaler Pater *Caulin* dem kort Tid efter, idet han nævner *Atures* blandt de Stammer, der levede ved Jesuiterstationen *el Raudal de los Atures*.⁵⁾ Endelig fortæller Pater *Gili*, at der paa hans Tid (1767) kun levede en Snes *Aturer*,⁶⁾ og hermed have vi gennemgaaet det historiske Grundlag for denne „Nation“, som uden al Tvivl har været en højst ubetydelig Stamme, et fredsommeligt Folkefærd, der i et ringe Antal levede ved en af Jesuiternes fjærneste Missionsstationer i Nærheden af Vandfaldene sammen med en Del andre nærbeslægtede Stammer. Skjønt *Humboldt* kjendte Sammenhængen, har hans udprægede Sans for det Virkningsfulde ført ham til at omtale sit Fund paa en saadan Maade, at man nødvendigvis maa faa en ganske anden Forestilling om *Aturerne*, naar man ikke benytter hans Meddelelse med tilstrækkelig Kritik, og adskillige Forfattere have da ogsaa omtalt dem som et fordum stort og mægtigt, krigersk Folk, der gik til Grunde ved ideelige Kampe med *Karaiberne*, og hvis sidste Rester tog deres Tilflugt til de stejle Klipper, som rejse sig midt i Orinokos Katarakter. Her fandt *Alexander von Humboldt* deres jordiske Levninger, og det eneste levende

¹⁾ *A. R. de Montoya*: Tesoro de la lengua guarani. Madrid. 1639. p. 90 verso. — *F. Denis*: Bresil. (l'Univers pittoresque) Paris. 1839 p. 19.

¹⁾ Reise in den Äquinoctialgegenden; Ansichten der Natur.

²⁾ The discovery of Guyana. Edit. by R. Schomburgk. London 1845 p. 89.

³⁾ Noticias historiales de las conquistas de tierra firme. Cuenca. 1627 p. 17.

⁴⁾ El Orinoco ilustrado etc. Madrid 1741 pp. 212, 284.

⁵⁾ Historia corografica de Nueva Andalucia. 1756 pp. 11, 70.

⁶⁾ Saggio di Storia Americana. Roma. 1780 I p. 334 note.

Væsen, der havde overlevet den sidste Katastrofe, var — en gammel Papegøje, som endnu talte de længst forsvundne *Atur*'ers Sprog. Professor *Ernst Curtius* har besunget Papegøjen i et stemningsfuldt Digt, der øjensynlig er inspireret af *Schillers* berømte „Nadowessische Todtenklage“¹⁾, og senere har *Brehm* udødeliggjort den i sin „Thierleben“²⁾. Der er her ingen Anledning til at gaa nærmere ind paa dette interessante Bidrag til *Humboldts* Karakteristik som videnskabelig Forfatter, og det skal derfor endnu kun tilføjes, at man først i de allerseneste Aar ved Undersøgelser af et stort Antal Kranier og andre Skeletdele, som nyere Rejsende have samlet paa den ovennævnte og flere lignende Gravpladser i disse Egne, har kunnet sætte *Atur*erne tilbage paa den meget beskedne Plads, de indtog, medens de endnu færdedes i Skovene ved Øvre-Orinoko³⁾.

I *Atur*ernes Historie har man et ligesaa interessant som lærerigt Eksempel paa, hvorledes man kan blive ført paa Afveje, naar Kilderne ikke benyttes med Kritik, men der er ingen Grund til at gaa i Rette med de gamle Missionærer, fordi deres iøvrigt troværdige Bøger have givet Anledning til Misforstaaelse. De tænkte ikke paa lærde etnologiske Systemer og havde overhovedet ingen videnskabelige Pretentioner. Anderledes forholder det sig med de moderne Forfattere, som uden Betænkning publicerer deres „etnografiske“ Kort og systematiske Oversigter over Stammerne, selv om der i Virkeligheden kun er Tale om en Fremstilling af Forholdene, der er baseret paa mere eller mindre dybtgaaende lingvistiske Undersøgelser, idet de overse, at Lingvistikken kun er i Stand til at belyse Spørgsmaalene fra en enkelt Side. Det maa vel erindres, at det, der gjør et Samfund af Mennesker til en Realitet, det, der berettiger et Samfund til at føre et Navn, hverken er det fælles Sprog eller fælles ydre Ejendommeligheder, hverken Religion, Sæder eller Skikke, Klædedragt eller Levemaade, det er de gennem den historiske Udvikling skabte fælles Interesser. Derfor er det i høj Grad misvisende at betegne et Sprogkort som et etnografisk Kort og at kalde en Gruppe af Individuer med samme Sprog en Stamme, et Folk eller en Nation. Navnlig i Amerika træffer man jævnlig dette Fejlsyn, men langt større Betydning har det dog, at man dér,

som overalt, er tilbøjelig til at undervurdere Betydningen af en konsekvent gennemført Opfattelse af Nationalitetsbegrebet. Tydeligst træder dette vel nok frem i Europa, hvor man tumler med Nationaliteterne som med Ting, der efter Forgodtbefindende kunne vrides og vendes i det Uendelige; man definerer dem som det i Øjeblikket findes hensigtsmæssigst, og det bliver Aar for Aar vanskeligere at paavise de virkelige Grænser, men forøvrigt maa det indrømmes, at Nationalitetsbegrebet i og for sig er meget elastisk. Al etnologisk Systematik hviler i sin mest primitive Form paa Principet *vi og de andre*. Det er det, der i det daglige Liv ligger bag ved Soudringen mellem Studenter og Filistre, Militære og Civilister, Søfolk og Landkrabber. Det var det Princip, der førte Jøderne til at betegne sig som Guds udvalgte Folk og Romerne til at kalde alle andre Folkeslag Barbarer, ligesom det i vore Dage ligger til Grund for den *ariske* Ide. Selv om man endnu ikke kan betragte det ariske Spørgsmaal som løst, saa er det dog hævet over al Tvivl, at det er udsprunget af en mere eller mindre bevidst Trang til at hævde den europæiske Kulturs Overlegenhed ved at opstille en mægtig Race som dens Bærer. *Arierne* have vel nok existeret, og de have vel ogsaa nok dannet en Race, der har spillet en fremragende Rolle i dens europæiske Kulturudvikling, men saaledes som Udtrykket i Almindelighed anvendes, betegner det et kunstigt Nationalitetsbegreb, der staaer som den højeste Udvikling af Principet *vi og de andre*. Typen for en politisk Nation er Føderativrepublikken, forsaavidt som ethvert politisk Samfund danner et Agglomerat af mindre Samfund og disse igjen af endnu mindre, indtil Familien som det mindste. Teoretisk set danner en Familie eller Beboerne af et Hus eller en By ligesaa vel en Nation som Indbyggerne i et helt Land, og det Samme kan man sige om enhver større eller mindre Gruppe af Folk eller Nationer, der danner et Hele i Modsætning til alle andre. I Praxis er Nationalitetsbegrebet dog adskiligt mere indviklet, og med Hensyn til Nomenklaturen volder det navnlig ofte Vanskeligheder, at Nationernes Navne finde Anvendelse paa ganske andre Ting eller oprindelig have haft ganske andre Betydninger. Som et Exempel paa saadanne Tilfælde kan det anføres, at det i senere Tid er bleven almindeligt, at navnlig tyske Militærforfattere kalde det irregulære russiske Rytteri *Kasakker* i Stedet for *Kosakker*. Forsaavidt som det tonløse, russiske o virkelig udtales som *a*, har denne Forbedring unægtelig en vis Berettigelse, men da der kun er Tale om en simpel Fortyskning af et

¹⁾ Digtet findes trykt i Noterne til „Ansichten der Natur“.

²⁾ Se *Fuglenes Liv*, ved P. Mariager. Kbhvn. 1876. p. 404.

³⁾ *Marcano* anser det for umuligt at definere denne Stamme og nægter den derfor Navnet, men sikkert med Urette. *Ethnographie précolombienne du Vénézuéla*. Mem. de la Soc. d'Anthr. IV. Paris 1890 p. 126.

russisk Ord, der er ganske analog med og ikke mere værd end Fordanskninger af franske Ord som *Yniform*, *lyksyriøs*, *mistisk* o. lign., er der i ethvert Tilfælde foreløbig ikke nogen Anledning til at indføre den nye Skrivemaade hos os, saa meget mindre som Navnet *Kasakker* har Hævd som en rigtig Nationalitetsbetegnelse for *Kirgiserne* og bør bibeholdes som saadan. Hvor forsigtig man bør være med at acceptere nye Skrivemaader, som indføres i fremmede Sprog, har man herhjemme et godt Eksempel paa fra den allernyeste Tid. Man har, sandsynligvis efter en nylig udkommen Rejsebeskrivelse¹⁾, begyndt at skrive *Kalmykker* i Stedet for *Kalmukker*, uagtet det tyske *Kalmücken* kun er en fejlagtig Gjengivelse af den russiske Skrivemaade, der hidrører fra at u-Lyden paa russisk betegnes ved Bogstavet y. Fejlen synes at stamme fra tyske Reproduktioner af russiske Kort og er saa utvivlsom, at det i og for sig er ganske overflødig at henvise til, at alle danske Sagkyndige med *Rasmus Rask* i Spidsen²⁾ skrive *Kalmukker*, eller til at en Avtoritet som *Deniker*, der er barnefødt i Kalmukkernes Land og af alle nulevende Etnologer vistnok er den, der kjender dem bedst, skriver *Kalmouks*. Forøvrigt er det en Selvfølge, at Skrivemaaden af Folkenavne til en vis Grad maa afhænge af de forskellige Sprogs almindelige Retskrivningsregler og navnlig med Hensyn til partielle Forandringer er der derfor ingen Anledning til at

insistere paa en absolut ensartet Form. Bestræbelserne maa tværtimod gaa ud paa at tilvejebringe og fastholde saadanne Former, som gjengive det oprindelige Ord med ligeligt Hensyn til det Sprog, hvorfra det stammer, og det, hvori det er optaget. Navnlig bør man dog vogte sig for at fravige en Skrivemaade, der har vundet Hævd i ens eget Sprog, blot fordi den forandres i et andet som i det nys anførte Tilfælde.

Almindelige Regler for Valget af Nationalitetsbetegnelser er det vanskeligt at opstille, men det bør fastholdes, at man saavidt muligt skal benytte Folkenes eller Nationernes egne Navne uden at modificere dem mere end højst nødvendigt. Hvor der foreligger Navne med international Hævd, bør man foretrække dem, naar de forøvrigt kunne betragtes som adækvate Udtryk, men enten man saa vælger det ene eller det andet Navn, bør det kun anvendes som Nationalitetsbetegnelse, naar det virkelig betegner en Nation, et Folk eller en Race, og i tvivlsomme Tilfælde bør man altid først undersøge, om det paagjældende Samfund virkelig er en Realitet og ikke blot et kunstigt videnskabeligt Begreb. Nye Navne eller Former bør aldrig indføres i den etnologiske Nomenklatur uden en forudgaaende omhyggelig Prøvelse af deres Berettigelse og aldrig uden en motiveret Fremstilling af, hvad det er, man mener.

Om de store Isfjældes Dannelse.

Af Kaptajn i Flaaden R. R. J. Hammer.

Hr. K. J. V. *Steenstrup* har i dette Tidsskrifts 11. Bind Hefte VIII i en Artikel: „Hvorledes dannes de store Isfjælde?“ atter bragt denne Sag, som er omtalt paa mange forskellige Steder og særlig i „Meddelelser om Grønland“, paa Bane. Da han flere Steder i denne Artikel kommer med skarpe Udtalelser imod mig, vil jeg tage til Gjenmæle samt i Sagens Interesse drøfte disse Forhold set fra et andet Standpunkt end *Steenstrups*. *Steenstrup* siger i ovennævnte Artikel, at han haaber, at det vil indrømmes ham, „at han har gjort, hvad han kan, for at faa Klarhed i dette for Grønlands fysiske Geografi ikke uvigtige Spørgsmaal.“ Dette

troer jeg dog næppe kan indrømmes ham; i alt Fald er det ikke lykkedes mig ved at studere Artiklen at faa nogen klar Forestilling om, hvorledes han egentlig tænker sig Isfjældene dannede; han fremdrager, at han aldrig har set Isfjælde rage op over den faste Isbræ og søger ogsaa at bevise, at andre ikke have set det, samt at den af Dr. *Rink* opstillede Teori, at Vandets Opdrift bevirker Isfjældenes Dannelse, ikke kan være korrekt. Om hvorledes de dannes efter hans Mening, finder man imidlertid kun en Antydning, idet han siger: „Af Ovenstaaende fremgaaer altsaa, at saavel de ældste, som de yngste Forfattere stemme overens med mig i, at Isfjældene dannes ved, at Stykker af Bræenden knække af og styrte ned, og at følgelig Isfjældene ikke kunne være højere end Bræenden.“ Hans Opfattelse

¹⁾ *H. Kaarsberg*: Gjennem Stepperne etc. Kbh. 1892.

²⁾ Breve til Nyrup.